Коваль Н.О.
Цвігун А.

УДК 658.15

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХІДНИХ МОДЕЛЕЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. *Розкрито особливості застосування західних моделей забезпечення фінансової стійкості на українських підприємствах.*

Ключові слова: фінансова стійкість, криза, фінансова нестабільність, модель, критерії фінансового забезпечення.

Features of the application of western models of financial stability at ukrainian enterprises

Abstract. *The peculiarities of applying Western models of financial stability to Ukrainian enterprises are revealed*
Keywords*: financial stability, crisis, financial instability, model, financial security criteria.*

Фінансова стійкість підприємства — ключовий фактор його довгострокового розвитку. У країнах Заходу сформувалися моделі управління фінансовою стабільністю, які базуються на прогнозуванні, контролі ризиків та диверсифікації джерел фінансування. Українські підприємства, працюючи в умовах економічної нестабільності та воєнних викликів, потребують адаптації цих моделей до локальних реалій.

Західні моделі фінансової стійкості можуть бути ефективно адаптовані в Україні, але потребують врахування специфіки вітчизняного ринку: високої волатильності, політичних ризиків та обмеженого доступу до капіталу. Найбільш перспективними є системи стратегічного фінансового планування, ризик-менеджменту та контролю ліквідності[1].

Фінансова стійкість підприємств є одним із ключових чинників їхнього розвитку та конкурентоспроможності. Західні моделі управління фінансовою стабільністю базуються на системному підході до планування, контролю та управління ризиками. Вони передбачають використання стратегічного фінансового планування, диверсифікації джерел фінансування, побудови ефективних систем корпоративного управління та впровадження сучасних інструментів ризик-менеджменту. Для українських підприємств ці моделі можуть стати основою для підвищення ефективності, проте їх застосування потребує врахування специфіки національної економіки, яка характеризується високою волатильністю, політичними ризиками та обмеженим доступом до дешевих кредитних ресурсів.

Адаптація західних практик в Україні має відбуватися поступово. На першому етапі доцільно впроваджувати системи внутрішнього контролю та прозорої звітності, що сприятиме підвищенню довіри інвесторів і партнерів. Наступним кроком є розвиток ризик-менеджменту, який дозволить підприємствам своєчасно ідентифікувати та мінімізувати фінансові загрози. Особливу увагу слід приділити управлінню ліквідністю, адже в умовах нестабільності саме здатність підтримувати платоспроможність визначає виживання бізнесу. Важливим є також формування корпоративної культури, яка відповідає міжнародним стандартам і забезпечує ефективний контроль за фінансовими потоками.

Західні моделі фінансової стійкості мають значний потенціал для українських підприємств, проте їх ефективність залежить від рівня адаптації до місцевих умов. Врахування інституційних бар'єрів, макроекономічних ризиків та особливостей ринку дозволить створити гнучку систему управління, здатну забезпечити стабільність навіть у кризових ситуаціях. Поєднання західних практик із національними реаліями може стати основою для формування нової парадигми фінансової стійкості українських підприємств, що сприятиме їхньому довгостроковому розвитку та інтеграції у світову економіку.

Західні моделі забезпечення фінансової стійкості підприємств можна проілюструвати на прикладах конкретних компаній, які вже давно застосовують системи стратегічного планування та ризик-менеджменту. Наприклад, корпорація Siemens активно використовує багаторівневу систему управління ризиками, що дозволяє їй мінімізувати втрати від коливань валютних курсів та змін на ринку енергетики. Компанія Apple демонструє ефективність моделі диверсифікації джерел доходів: окрім продажу техніки, вона розвиває сервіси, що забезпечують стабільний грошовий потік навіть у періоди зниження попиту на окремі продукти. У банківському секторі прикладом є HSBC, який застосовує стандарти Basel III для управління капіталом і ліквідністю, що гарантує його фінансову стійкість навіть у кризових умовах.

В Україні певні елементи цих моделей уже впроваджуються. Так, компанія МХП (Миронівський хлібопродукт) активно застосовує систему стратегічного планування та диверсифікації ринків збуту, що дозволяє їй залишатися фінансово стійкою навіть у періоди падіння внутрішнього попиту. Нафтогаз України поступово інтегрує західні стандарти корпоративного управління, що підвищує прозорість фінансових потоків і сприяє залученню міжнародних інвестицій. У сфері IT компанія SoftServe використовує практики управління ліквідністю та ризиками, що дозволяє їй стабільно розвиватися на глобальному ринку, незважаючи на економічні виклики в країні.

Ці приклади показують, що адаптація західних моделей в Україні можлива, але потребує врахування місцевих реалій. Якщо у західних компаній ключовим фактором є глобальна інтеграція та доступ до дешевих фінансових ресурсів, то українські підприємства змушені робити акцент на внутрішніх резервах, оптимізації витрат та пошуку альтернативних джерел фінансування. Водночас впровадження прозорих систем корпоративного управління та ризик-менеджменту поступово формує нову бізнес-культуру, яка відповідає міжнародним стандартам.

Таким чином, успішне застосування західних моделей фінансової стійкості в Україні можливе лише за умови їхньої адаптації до специфіки національної економіки. Це означає не механічне копіювання, а гнучке використання найкращих практик із урахуванням інституційних бар'єрів, рівня розвитку фінансового ринку та макроекономічних ризиків. У перспективі саме таке поєднання може стати фундаментом для довгострокової стабільності українських підприємств та їхньої інтеграції у світову економіку.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що фінансова стійкість підприємства є багатогранною категорією, яка визначає його здатність функціонувати та розвиватися в умовах економічної нестабільності. Вона формується під впливом внутрішніх чинників – структури капіталу, ефективності управління ліквідністю, рівня диверсифікації джерел фінансування – та зовнішніх, серед яких ключову роль відіграють макроекономічні ризики, політична ситуація та стан фінансового ринку.

Аналіз показав, що застосування західних моделей забезпечення фінансової стійкості може значно підвищити ефективність українських підприємств, проте потребує адаптації до національних реалій. Найбільш перспективними є впровадження систем ризик-менеджменту, стратегічного фінансового планування та корпоративного контролю, які сприяють підвищенню прозорості, довіри інвесторів та стабільності грошових потоків.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства виступає не лише показником його поточного стану, а й стратегічним орієнтиром розвитку. Її забезпечення можливе через поєднання сучасних міжнародних практик із урахуванням українських економічних та інституційних особливостей. Це створює основу для довгострокової конкурентоспроможності та інтеграції вітчизняних підприємств у глобальний економічний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткаченко Є.Ю., Зінченко В.В. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства. Business, Society and Economy Studies. 2024. DOI: 10.32782/bses.86-24.
2. Чубін Д.Д., Коваленко О.Я. Фінансова стійкість підприємства: етапи категоризації поняття у вітчизняній науці. Економіка та держава. 2024. DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-274-38-45.
3. Атаманчук Д., Базилюк А. Фінансова стійкість підприємств в умовах сталого розвитку. Матеріали конференцій МЦНД. Черкаси. 2024. С. 57–63.

Коваль Наталія Олегівна – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Цвігун Ангеліна – студентка групи МФКД-22бз факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет

Koval Natalia O. *— Cand. Sc., Assistant Professor Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia*

Tsvihun Angelina *– student of group MFKD-22bz, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University*